

ANTONI ESTEVE

Antoni Esteve i Subirana nasquè a Manresa l'any 1902 en el sí d'una família de llarga tradició farmacèutica. En efecte, Tomàs Esteve i Gabanyach, rebasavi d'Antoni, esdevingué Farmacèutic de l'Hospital de Sant Andreu l'any 1786 i més tard instal·là la Farmàcia Esteve que encara existeix actualment després d'haver estat regentada per cinc generacions successives d'apotecaris del mateix llinatge.

El nostre biografat estava cridat, no obstant, a ultrapassar el marc d'activitats dels seus avantpassats. En efecte, després d'haver cursat la llicenciatura a Barcelona (1919-1924) amb un expedient remarcable i d'haver-se doctorat a Madrid amb la presentació d'una tesi, dirigida per Pius Font i Quer, sobre la flora líquenològica de la comarca del Bages, Antoni Esteve en fer-se càrrec de la farmàcia manresana a causa de la mort prematura del seu pare, decidí d'ampliar la preparació de les especialitats farmacèutiques més o menys rudimentàries que es feien a la seva rebotiga. Es així com el 1929 començà l'obtenció de vitamina D per irradiació de l'ergosterol i poc després aconseguí sintetitzar el neoarsenobenzè -aleshores indiscutiblement el principal medicament antisifilític- i, durant la nostra guerra civil, obtenia per primera vegada a la península el nou bacteriostàtic descobert feia ben poc, la p-aminobenzè sulfonamida.

Acabada la nostra guerra civil i retornat el doctor Esteve d'un breu exili a França (que li servi per a perfeccionar els seus coneixements en el terreny de la indústria farmacèutica) es decidí a donar un nou impuls a la preparació d'especialitats, traslladà a Barcelona el laboratori i hi creà una petita planta industrial. Tant o més important des del punt de vista científic fou, no obstant, l'equipament d'un departament de recerca on, al llarg dels darrers trenta-cinc anys, el

doctor Esteve dirigí tot un seguit d'investigacions destinades no solament a l'estudi i perfeccionament de productes farmacèutics ja coneguts, sinó també a la síntesi i assaig farmacològic de diverses sèries de productes originals.

Durant un cert temps les activitats del laboratori seguiren centrades en el terreny dels medicaments antiinfecciosos. Així quan per primera vegada fou utilitzada la penicil·lina a l'Hospital d'Infecciosos el doctor Esteve muntà una tècnica de recuperació de l'antibiòtic -aleshores tan escàs i car- a partir de l'orina dels pacients tractats. Aviat, però, les investigacions originals començaren a donar fruit i Esteve publicà els primers treballs sobre un nou hemostàtic sintètic derivat del roig Congo: el naftilaminosulfonat sòdic. La recerca en aquest terreny es mostrà especialment fructífera: establiment de noves tècniques de valoració, obtenció de nombrosos productes actius, publicació de molts treballs, comercialització de noves especialitats a base dels productes més interessants (naftionat sòdic o "101-E"; etamsilat de dietilamina o "141-E"; dobesilat càlcic o "205-E"; persilat de dietilamina o "263-E")

La recerca dels nous productes s'estengué també a d'altres nombrosos camps entre els que destaquen especialment el dels medicaments antiinflamatoris i el dels hipolipemiant. En ambdós terrenys la labor investigadora d'Antoni Esteve ha aconseguit no solament obtenir derivats de productes ja coneguts (com, per exemple, la fenilbutazona i el clofibrat respectivament) sinó també la síntesi d'estructures químiques originals alguna de les quals segurament no arribarà a la comercialització fins ben després de la mort del seu descobridor que, com és sabut, es va produir el passat mes de juny.

Una tan dilatada activitat en la recerca farmacèutica es traduí com és obvi en un gran nombre de publicacions. Antoni Esteve, sol o amb col·laboracions diverses, publicà diverses monogràfies i un centenar de treballs relacionats amb els temes esmentats en revistes especialitzades de casa nostra o de fora, i molt especialment en publicacions franceses per l'in

tima col.laboració que mantingué sempre amb els més prestigiosos col.lle-gues del país veí. Fou membre numerari de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona (de la que fou President) i corresponent de les de Madrid, Paris i Brussel·les; membre i Vice-President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears; fundador i Vice-President de la Societat Farmacèutica del Mediterrani Llatí; membre de la Societat Fran-cesa de Terapèutica i Farmacodinàmia i President del Patronat de l'Ins-titut Ametller d'Art Hispànic, entre moltes altres coses.

Dintre l'àmbit de l'Institut d'Estudis Catalans -al que havia accedit com a membre adjunt l'any 1952 i com a numerari el 1955- Antoni Esteve havia desenvolupat una tasca molt remarcable com a participant actiu en les activitats científiques, com a dirigent en els més diversos càrrecs -la mort el sorprengué encara essent President de la Secció de Ciències-, i com a mecenas -absolutament discret i pràcticament ignorat per la gran majoria- que en els moments més difícils de la nostra primera institució cultural contribuí decisivament a la bona marxa de les seves activitats i a la publicació de bon nombre de treballs.

Tal com he dit en un altre lloc els que tinguérem la sort d'ésser amics i -en certa manera- col.laboradors d'Antoni Esteve sabem que la seva desa-parició deixa un buit molt difícil d'emplenar. Ens resta, no obstant, l'exemple de la seva executoria i de la seva insubornable fidelitat al país.

Josep LAPORTE